



ILLUSTRATIE: MAX KISMAN VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

MK2021

SAMENLEVING

# Vrijwillige bestuurders verdrinken in regelgeving

**M**aar liefst de helft van alle volwassen Nederlanders doet vrijwilligerswerk. Miljoenen mensen die belangeloos, elk op hun eigen vlak, de wereld mooier willen maken. Die inzet vindt plaats in de tienduizenden maatschappelijke stichtingen, verenigingen, kerkgenootschappen en sportclubs die Nederland rijk is en waarvan de meeste geheel door vrijwilligers worden gedragen.

Vrijwilligers willen hun tijd zoveel mogelijk besteden aan het doel dat hun aan het hart gaat. Iedereen snapt dat er ook tijd moet worden besteed aan organisatiezaken. De stichting of vereniging moet natuurlijk goed worden bestuurd, administratief op orde zijn en voldoende transparant. Maar die verhouding is helemaal zoek.

Vrijwillige bestuurders zijn meer tijd kwijt aan het implementeren en volgen van wetten en regels dan aan het maatschappelijke doel. Dat kan niet de bedoeling zijn. De maatschappij loopt heel veel vrijwilligersuren mis die opgaan aan bureaucratie. Nog erger: steeds meer vrijwilligers haken af. Wie wil zijn spaarzame vrije uren inzetten als onbetaalde papierschuiver?

Een kleine selectie van wetgeving die recentelijk over ons is uitgestort: privacywetten en -regels (volgend uit de AVG), de Wet op het financieel toezicht (Wft) de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), het UBO-register (waarin alle 'Ultimate Beneficial Owners' of 'uiteindelijk begunstigen' van een juridische entiteit geregistreerd moeten staan), de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) en allerhande registraties en verklaringen voor de Belastingdienst door aanscherping van de Anbi-regels (fiscale regels voor een 'algemeen nut beogende instelling').

Elke nieuwe wet of regel heeft een eigen taal en eisen, en die lijken nooit op de reeds bestaande wetten en regels te zijn afgestemd. Ga dat maar eens allemaal uit-

➔ **Beleid vanuit wantrouwen leidt tot stortvloed aan regels**

➔ **Dat gaat ten koste van geld, tijd en motivatie bij organisaties**

➔ **Beter is risicogericht toezicht op maat door meer menskracht bij Belastingdienst**

**Het lijkt wel of de overheid slechts één middel heeft om risico's te bestrijden: meer wetten en regels**

voeren als vrijwilligersorganisatie.

Natuurlijk is er niemand tegen de bestrijding van terrorisme en witwassen, tegen goed bestuur of tegen transparantie. Maar het lijkt wel of de overheid slechts één middel heeft om risico's tegen te gaan: meer wetten en regels. Het is beleid op basis van wantrouwen. Iedereen is een potentiële verdachte, zelfs mensen die zich vrijwillig voor de maatschappij inzetten.

De grote vraag is: werkt die aanpak? Het antwoord is natuurlijk: nee! Meer papierwinkel zorgt juist voor minder transparantie en het stopt mensen met kwade intenties echt niet.

Een praktijkvoorbeeld: door op wantrouwen gebaseerde wetgeving wordt het voor vrijwilligersorganisaties steeds lastiger geld over te maken naar hun internationale samenwerkingspartners. Banken zien door alle wettelijke regels al snel te veel risico's in een overboeking naar, bijvoorbeeld, een project in Ghana. Als banken niet meer willen meewerken, blijft alleen het informele circuit over. Dan moeten goedwillende vrijwilligersorganisaties cryptovaluta's en *informal banking* gebruiken, net als witwassers en terrorismefinanciers. Met als eindresultaat precies het tegenovergestelde van wat de overheid beoogt.

De kosten van al die wet- en regelgeving kunnen nauwelijks worden onderschat. Een snelle berekening, alleen voor de Wbtr: er zijn honderdduizenden maatschappelijke stichtingen en verenigingen, die elk tientallen werkuren moeten besteden om hun statuten aan te passen aan deze wet. Naast de tijdsbesteding zijn er de kosten van juridisch advies en notariskosten. Dat zijn miljoenen vrijwilligersuren en miljoenen euro's die het goed doel, en dus de samenleving, misloopt.

Wat helpt wel in de bestrijding van terrorisme en witwassen? Risicogericht toezicht, op maat. Instanties zoals AIVD, Fiod en de Belastingdienst zijn daar behoorlijk goed in. Zij kunnen wel wat extra menskracht gebruiken. Dat is een veel betere investering voor de maatschappij als ge-

heel dan al die verspilde vrijwilligersuren.

En wat helpt wel bij de versterking van goed bestuur en transparantie? Vertrouwen op de eigen verantwoordelijkheid, want daar is voldoende aanleiding voor. In de brancheverenigingen versterken vrijwilligersorganisaties elkaar door kennis en kunde te delen en elkaar aan te spreken op gewenst en ongewenst gedrag. De brancheverenigingen faciliteren ook zelfregulering om goed bestuur en transparantie te waarborgen.

## ADEMPAUZE

Vrijwilligersorganisaties willen vanzelfsprekend aan de wet voldoen, maar dan moeten zij daar wel de gelegenheid voor krijgen. Daarom doen wij een klemmend beroep op de overheid: voeg de komende vijf jaar nu eens geen nieuwe wet- en regelgeving toe aan de administratieve last van vrijwilligersorganisaties. Geef de vrijwilligers vijf jaar adempauze om alle lopende wetgeving te implementeren. En neem intussen als overheid zelf eens de tijd om de doelmatigheid van de bestaande wetgeving te verbeteren, en de controle daarop. Bij zo'n adempauze winnen we allemaal: de vrijwilligersorganisaties leven de regels beter na en de diensten sporen fraude en criminaliteit gerichter op. En onze samenleving profiteert optimaal van de inzet van miljoenen vrijwilligers.



Erik Boerrigter is directeur van Partin (Branchevereniging voor het Particuliere Initiatief in Ontwikkelingssamenwerking). Joost van Alkemade is directeur NOV (Platform Vrijwillige Inzet). Jaap Broekhuizen is waarnemend secretaris CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken). Siep Wijsenbeek is directeur FIN (Branchevereniging voor Fondsen en Foundations).